

'In mijn boek beschrijf ik hoe drie zielen
hun eigen weg gaan, eventjes op aarde
en verder in de symbolische wereld'

Opengebroken

over de korte levensreis van drie kinderen

'De Gebrokenen' is een mythische vertelling over de levensreis van drie kinderen. Op de adem van de wind komen ze vanuit de wereld 'voor het begin' naar onze tijdelijke wereld, maar moeten volkomen onverwacht ook weer terugkeren,' staat op de achterkant van het boek. Een breekbaar en ontroerend verhaal, geschreven door Anne C. Possel en van binnen en van buiten prachtig vormgegeven.

Wat maakte dat jij dit boek ging schrijven?

Anne C. Possel: 'De ontmoeting met Wolf. Hij is de zoon van Caroline, een hartsvriendin, en Hapé, die een hartsvriend werd. Wolf heeft negenendertig dagen geleefd. Ik was er nauw bij betrokken, schreef een gedichtje voor zijn geboortekaartje en ook bij zijn overlijden. Toen ik hem zag in het ziekenhuis, heeft hij mij rechtstreeks het mysterie ingetrokken. Hij werd te vroeg geboren en er was van alles

mis; zo'n klein, kwetsbaar wezen, en toch zo levend aanwezig. Die aanwezigheid kon ik heel goed voelen. Verwondering: wat is hier aanwezig? Wie is hier aanwezig? Hij was er echt.

Ik kreeg al vrij snel het gevoel dat ik zijn verhaal wilde vertellen. Het boek lag tijden stil en dan was het er weer. Een vriend van Caroline en Hapé is de vader van Mees, de vormgever van het boek. Hem had ik al eerder ontmoet en toen vertelde hij over Mees. >>

Mees heeft maar een dag geleefd. En de derde aan wie ik het boek heb opgedragen is Karlijn, die in haar moeders buik overleden is. Zij behoort tot mijn familiekring. Toen ik aan het schrijven was, kwam zij op een gegeven moment tevoorschijn en kreeg ook haar plek.'

In welke wereld zijn de kinderen in het boek?

'Dat is de andere wereld, maar zodra je het gaat benoemen, raak je er alweer van weg. Als je het met je verstand wilt begrijpen, kom je op een ander spoor terecht. Wij zijn zo getraind alles rationeel te benaderen. Dat wordt over het algemeen erg gewaardeerd, al bestrijken we daarmee maar een deel van wie en wat we zijn. We hebben ook zoiets als een symbolisch, een mythisch, een magisch en een mystiek bewustzijn. Aan een kind kun je dat vaak nog heel goed zien. Er is dus bewustzijn van andere werkelijkheden dan onze fysieke werkelijkheid. Het lukt niet zomaar om vanuit onze fysieke werkelijkheid te verstaan wat die andere werkelijkheden zijn. Maar als je hiervoor openstaat of er benieuwd naar bent - meer heb je niet nodig - kun je ze gaan ervaren. Het is niet één dimensie, er zit veel gelaagdheid in. Wij zijn een ziel, daar ga ik vanuit, en er is een wereld van de ziel. De ziel spreekt tot ons door symbolen. Henri Corbin, die zich verdiept heeft in de soefi mystiek uit Iran, noemt het *mundus imaginalis*; de wereld van de beelden. Wij hebben het gemakkelijkst toegang tot die wereld in onze dromen. Want dan ligt je lichaam te rusten en je ego zit er niet tussen. Dan toont zich in beelden wat zich tonen wil. Als ik zit te schrijven, zoals met 'De Gebrokenen', is het alsof die dimensie er gewoon is. Dat kan ik niet verklaren. Ik heb vaak gezegd: het schrijft zichzelf, maar ik ben wel degene die de pen vasthoudt. Blijkbaar was er een verbinding, wat je ook vaak van kunstenaars hoort. Je kunt het een flow noemen. Van daaruit heb ik hun verhaal kunnen schrijven. De fysieke en die andere werelden zijn

er gelijktijdig en gaan in elkaar over. Mensen vragen mij weleens wat dat dan is, de ziel. Ik zie het als onze verbinding met wat groter is dan wijzelf. De laatste tijd noem ik dat gemakshalve weer God. Maar dat is zo'n beladen woord, waarmee veel mensen associaties hebben. Daardoor verduistert het in plaats van dat het verheldert.'

Heeft zo'n kort leven een speciale betekenis?

'Dat we incarneren in de fysieke wereld, en de manier waarop, is voor mij een mysterie. Door het te willen duiden kom ik niet dicht bij het mysterie, ik ga er zelfs verder van af. Omdat het zo onbegrijpelijk is, herinnert het wat mij betreft aan dat wat onbenoembaar, onzegbaar is. Wat je kunt doen, is er in volle aanwezigheid mee zijn. Dan gaat zich misschien iets aan je openbaren, wat ook weer niet eenduidig is. Het zal niet voor elk kind dat geboren wordt, en ook niet voor deze drie kinderen, hetzelfde verhaal zijn. Het vraagt moed om het niet te willen behappen, begrijpen. Want het is niet te begrijpen. We kunnen het niet inpassen in onze rationele wereld, het is niet logisch of lineair; het gaat niet van a naar b naar c. Als we het wel zouden proberen, kom je in hele vervelende sferen. Dan ga je zeggen dat iemand ziek werd omdat hij niet dit of juist dat... En ga je voorbij aan het mysterie. In mijn boek beschrijf ik hoe drie zielen hun eigen weg gaan, eventjes op aarde en verder in de symbolische wereld.'

Het geeft het gevoel dat de ziel onafhankelijk bestaat van het fysieke leven, dat het niet iemands kind is.

'Ja, dat realiseren wij ons meestal niet bij geboren worden en opgroeien. Kahlil Gibran heeft daar mooi over geschreven: 'Uw kinderen zijn uw kinderen niet...' Toch denk ik dat het én is, niet het een of het ander. We zijn geïncarneerde zielen en hebben ook erfelijke eigenschappen: de familielijn waarin we staan. Die ziel heeft haar

eigen geschiedenis, maar de horizontale lijn ook. Ze helpen beide, als je dat wilt, om beter te weten wie je bent. We zijn geneigd te denken dat wijzelf die weg gaan, maar misschien is het weleens mooi je voor te stellen dat die weg met jou gegaan wordt, dat jij niet aan het stuur zit. Zodat het ego gaat begrijpen wat haar rol is. En zich weet te verhouden - wat ze moet leren en dat gaat met veel vallen - met het idee dat ze een dienende functie heeft, geen leidende.'

Wat bedoel je met de uitdrukking 'De Gebrokenen'?

'Ik heb gemerkt dat sommige mensen terugdeinzen voor het boek vanwege de titel. Dat verraste mij. Mensen zien het woord 'gebrokenen' als iets negatiefs. Ik heb dat zelf in mijn bestaan op een andere manier ervaren. Want er zijn soms momenten in een mensenleven dat je merkt dat je niet verder kunt, tenzij iets in jou breekt. In feite is het de verharding waarmee het ego zich stevig teweer stelt in de wereld die breekt. Het ego loopt tegen haar eigen grenzen aan, de verharding wordt belemmering. Dan kan het zo zijn dat je door dat wat je overkomt - als je niet vlucht of in het slachtofferchap terecht komt en blijft hangen - kunt gaan ervaren dat er meer ruimte is gekomen. Dat je meer ziet dan voorheen, dat de ruimte in jezelf groter is geworden, ook voor anderen. Je bent opengeboken. 'De Gebrokenen' zijn niet de kinderen, maar de ouders en allen die hen zeer nabij zijn. Die zien meer dan de meeste mensen. We zouden geen mensen zijn als we niet breekbaar waren. 'There is a crack in everything. That is how the light gets in', zingt Leonard Cohen.'

In de wereld waarin de kinderen vertoeven beschrijf je Tijd en Vormenbakker, die ruimte maakt zodat vormen kunnen ontstaan. Ze zijn sinds de Grote Breuk niet meer innig met elkaar verbonden. Hoe zie je dat?

'Aanvankelijk was Tijd er, toen kwam

Vormenbakker, hun verhaal ontstond al schrijvende. Dit is waarom ik zo van schrijven houd! Ik heb gewoon verteld hoe dat was, maar beoogde er geen grote dingen mee. Tijd kun je ook opvatten als geest en Vormenbakker als wat de vorm vertegenwoordigt. Dat er ooit een breuk is ontstaan tussen geest en materie is mij wel duidelijk geworden, want dat is precies waardoor de wereld van de beelden is weggedrukt. Ze gingen uit elkaar naarmate het rationele het overnam, sinds Descartes ongeveer. Daardoor is er een heel deel weggevalen. En voor je het weet leef je in een ziellose wereld. We weten niet meer dat die boom die voor mijn deur staat een ziel heeft en gaan dan ook heel slecht met de natuur om. Natuur is alleen maar materie geworden. God is verbannen naar de hemel en zo kan het heel erg verkeerd gaan met ons. Dat is wat ik er naderhand erin terug vind.'

Wat heeft jou bepaald in je ontwikkeling?

'Waar is iets precies begonnen? Dat is altijd de vraag. Ik heb lang als jurist gewerkt, zeer toegewijd. Totdat ik een burn-out kreeg. Misschien begon ik toen al te voelen: dit is maar een deel van wie ik ben. Eén moment heeft er vooral toe gedaan. Ik had het geluk dat ik in Australië op reis ben geweest. We overnachtten er met een klein groepje in de wildernis, met een gids. Onder de blote hemel, alleen in een slaapzak. Daar heb ik de sterrenhemel ondergaan. Dat raakte zo diep. Daarna ben ik me met zenmeditatie gaan bezighouden. En ik leerde Jung kennen. Hij werd in een Teleaccursus over gnosis genoemd en ik ben hem gaan lezen. Ik raakte zo gefascineerd dat ik alles wilde weten van dromen. De bal ging aan het rollen. Van 1995 tot 1998 deed ik het ITIP (School voor leven en werk, red.) en daar ging bij mij het licht aan om met dromen te werken. Ik moest wel nog een tweede keer een burn-out krijgen. Was ik in 1994 vier maanden uit de roulatie; in 1998 brak ik echt en heb ik twee jaar bijna niks kunnen doen. Mijn dromen waarschuwden mij, achteraf

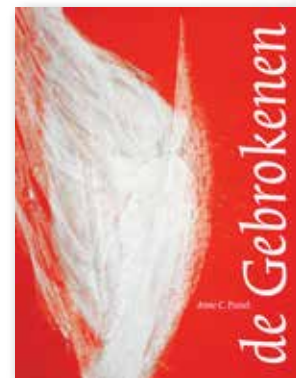
gezien. Maar ik wist er kennelijk nog niet genoeg van. Ik had het gevoel dat ik boven een kloof hing en uit elkaar werd getrokken. Ik deed nog een jaar de droomopleiding bij Hans Korteweg en daarna drie jaar de Jungiaanse symbolische psychologie bij Karin Hamaker. Ook in werken met dromen op de manier van Robert Bosnak ('embodied imagination') heb ik me gespecialiseerd. Ik houd erg van studeren.'

Hoe gaat dat in z'n werk, dat schrijven van jou?

'Het schrijft zich zelf. Zo heb ik dat ervaren. Af en toe zit ik in een golf en dan gaat het maar door; het schrijft, het schrijft, het schrijft. En dan is het ineens op. Daar heb ik totaal geen zeggenschap over, vreselijk. Eerst ging mijn 'ik' dan verder schrijven, had ik bedacht hoe het verder zou gaan. Bij het teruglezen werd zonneklaar dat die pagina's eruit moesten. Niet schrijven kon soms maanden duren.

Ik ben gaan begrijpen dat het geworstel, geen toegang tot de stroom hebben, deel uitmaakt van het scheppingsproces. Het hoort er helemaal bij. Ook wat een *writers block* genoemd wordt, is een noodzakelijke tijd. Omdat er iets stil moet vallen. Mijn werk is schrijven, met dromen werken en meditatie begeleiden. In meditatie gaat het er om in de Stilte te zijn. Daarin kun je alleen maar ontvankelijk zijn, daar spreekt de ziel met God, zoals de mystici zeggen. Ik vind dat een mooi beeld. Dat stil zijn is de grootste voeding voor schrijven, creativiteit, eigenlijk voor het hele leven. De witruimte tussen de woorden maakt dat iets te lezen valt. De witruimte in ons dagelijks leven maakt dat we voller als mensen kunnen leven.

Als het schrijven niet lukt, wat ik nog steeds lastig vind, krijg ik een slecht humeur. En als ik andere dingen moet doen, is het alsof er iets aan me trekt. Het schrijven is blijkbaar iets dat zo graag zijn gang wil gaan, maar soms moet het even wachten. Dan moeten er cursussen gegeven worden. Vroeger dacht ik weleens dat ik alleen maar >>

'De Gebrokenen' is opgedragen aan

Wolf Job Smeele

*22 juni 1999 - 30 juli 1999+

Mees Hennipman

*27 maart 1994+

Karlijn Visser

*28 december 1995+

en

allen

die ons breken

met de zachtheid van hun wezen

steeds opnieuw

De Gebrokenen

Anne C. Possel

Uitgeverij Nachtwind

Uitvoering: gebonden, 144 pag.

Prijs: € 21,50 (bestellen via

www.nachtwind.nl, gratis verzending)

LEZERSAANBIEDING
MAIL & WIN

Boek Juke Hudig
5 verhuispakketten
1 Zaalvolverhaal

LEZERS AANBIEDINGEN

Dante's Divina Commedia

Schitterend uitgegeven boek met 111 pastels van Juke Hudig, voorzien van Dantes teksten. Gebonden met stofomslag, 256 pagina's, ter waarde van € 63,-. Zie ook de boekbespreking op pagina 64.

1X

ZAALVOLVERHAAL

Het fenomeen 'Terugspeeltheater' werd bedacht door Jonathan Fox uit New York. Hij studeerde *oral history* (mondelijke overleveringen) en bedacht in 1975 een mengvorm van dramatherapie en *story-telling*, die hij Playback Theatre noemde. Verspreid over de hele wereld zijn er theatergroepen mee bezig.

Wil jij een middag of avond Zaalvolverhaal met Rob Heiligers en Rita Spijker winnen? Stuur een mail naar info@bewustzijnmagazine.nl en vertel ons waarom jouw familie of organisatie zo'n unieke bijeenkomst verdient!

VERHUISPAKKET

Eerste jaargangen BewustZijn magazine

Wij zijn verhuisd! En daarom zijn we flink aan het opruimen: maak kans op een van de 5 verhuispakketten die wij verloten met daarin de nummers 1 t/m 19 van BewustZijn magazine (toen we nog vierkant waren) met uitzondering van 10 en 11 (die uitverkocht zijn).

5X

zaalvolverhaal

theater rob heiligers

1X

www.zaalvolverhaal.nl

MEEDOEN?

Mail je naam, adres en titel naar: gratisboek@live.nl en maak kans op één van deze prijzen! Per post kan ook: BewustZijn magazine, Zaadmarkt 83, 7201 DC Zutphen. Je kunt steeds opnieuw meedoen. Je maakt een grotere kans als je kiest! Insturen tot 1 september 2014. De winnaars worden daarna bekendgemaakt op www.bewustzijnmagazine.nl onder 'acties'.

wilde schrijven. Maar de laatste tijd merk ik dat de drie dingen die ik doe geïntegreerd raken in mijn bestaan en dat is heel prettig. Het bevrucht elkaar en in contact zijn met andere mensen is essentieel om het schrijven door te laten gaan.

Door dit boek kwam ik erachter dat zowel Karlijn als Mees als Wolf een heel leven mee leven. De relatie met de ouders verandert, op een heel andere manier als wanneer het kind fysiek aanwezig was gebleven. En die relatie gaat ook door en ontwikkelt zich, als je je hart open kunt houden voor wat aanwezig is, en dat valt lang niet altijd mee.

Een stuk in het boek is mij heel dierbaar. Dat lees ik voor aan het eind van lezingen die ik geef:

'Zijn hart ging uit naar de mensen die zijn familie waren en hij wist dat hij van binnenuit nu voor altijd met hen verbonden was, zoals zij met hem verbonden bleven. Hij had iets van hen gekregen dat hem sterker maakte of groter, of in ieder geval anders. Omdat hij nu wist wat hij nog niet eerder zo kende: dat liefde tastbaar worden kan en dat het alle dingen draagt. Maar dat het raadsel ervan groot is en niemand van tevoren weet hoe het zich bewegen zal.

En dat het tegelijkertijd, naast elkaar, door elkaar heen maar niet vermengd, licht en donker kent, leegte en volheid, helende tederheid en brekende smart. En dat het één het ander niet opheft of kan wegnemen. En dat het leven daar doorheen leeft; zonder einde.'

Wat ik hoop van het boek is dat mensen mogen beleven dat het leven doorgaat, dat het zonder einde is. Dat ze daarin hun verlies toch kunnen dragen.' <<

Interview: Brenda Reyne

Fotografie: Caroline Schröder

Afbeelding cover boek: Juke Hudig

'Ik heb gemerkt dat sommige mensen terugdeinzen voor het boek vanwege de titel'

Anne C. Possel (1950) werkte jarenlang als jurist op het gebied van non-discriminatie en gelijke behandeling. Later is zij zich gaan toeleggen op therapeutisch- en droomwerk. Zij geeft cursussen en workshops over dromen, schreef een aantal boeken en laat zich inspireren door soefie-leraren Irina Tweedie en Llewellyn Vaughan Lee, en door de Jungiaanse psychologie.
www.zorgvoordeziel.com